

Η Γιώτα Κριλή είναι ένα από τα αξιόλογα μέλη τής παροικίας μας, αλλά όχι τόσο γνωστή όσο θάπρεπε επειδή δεν κυνηγά τη δημοσιότητα και η μεγάλη προσφορά της στα Ελληνικά Γράμματα αγνοείται από το ευρύτερο κοινό. Αφοσιωμένη λειτουργός τής Παιδείας, η Γιώτα έκανε αγώνες για την εισαγωγή τής γλώσσας μας στα δημόσια σχολεία πριν πολλά χρόνια και έγραψε τις δύο σειρές σχολικών βιβλίων "Κοντά στη Γλώσσα" και "100 Κείμενα" για να καλύψει το κενό όταν δεν υπήρχαν τότε ελληνικά σχολικά βιβλία. Αυτά και η αξιόλογη λογοτεχνική εργασία της είναι γνωστά κυρίως στον κύκλο των εκπαιδευτικών και όσων ασχολούνται με την ιστορία τής λογοτεχνίας στην ομογένεια τής Αυστραλίας. Πρόκειται για έναν άνθρωπο με υψηλά ιδανικά και αδιαπραγμάτευτα "πιστεύω" που υπεραμύνεται με σθένος όταν χρειαστεί, αλλά την διακρίνει η μετριοφροσύνη και η αγάπη της για τον συνάνθρωπο, τον συνέλληνα και το περιβάλλον.

Όπως καταλαβαίνετε, πρόκειται για έναν άνθρωπο που θαυμάζω και εκτιμώ, αν και η φίλια μας περιορίζεται μόνο σε μερικές συναντήσεις κάθε χρόνο. Για όλα αυτά θεώρησα μεγάλη τιμή την πρότασή της να διαβάσω το βιβλίο της "Καταβολές" πριν την έκδοσή του, περισσότερο σαν ένδειξη τής αμοιβαίας εκτίμησης παρά για την εξειδικευμένη γνώμη μου αφού ούτε τα προσόντα διαθέτω, ούτε τις γνώσεις να το κάνω. Φυσικά, όπως μπορώ να κρίνω αν ένα φαγητό είναι νόστιμο αν και δεν είμαι μάγειρας, πιστεύω ότι μπορώ να κρίνω και αν ένα βιβλίο είναι καλό από το ενδιαφέρον που θα μού προκαλέσει σαν ένας κοινός αναγνώστης.

Γνωρίζοντας τις δυνατότητες τής Γιώτας, λοιπόν, προσδοκούσα πως οι "Καταβολές" θα ήταν ένα καλό βιβλίο, αλλά εκείνη με διέψευσε, με παγίδευσε ίσως θα ήταν η πιο σωστή λέξη, με ένα βιβλίο όχι απλώς καλό αλλά συναρπαστικό από την πρώτη σελίδα του. Με το βιβλίο της αυτό η Γιώτα εδραιώνεται σαν συγγραφέας αξιώσεων, αλλά πιο σημαντικό πιστεύω ότι είναι το γεγονός πως οι "Καταβολές" θα πλουτίσουν τον κάθε αναγνώστη με το πλήθος των ιστορικών στοιχείων για την περίοδο τής επανάστασης εναντίον των Τούρκων που περιλαμβάνει από την επιστημονική έρευνα τής συγγραφέως, όπως αποκαλύπτει η βιβλιογραφία. Γι' αυτό, πολύ σωστά το χαρακτηρίζει "ιστορικό" μυθιστόρημα. Η Γιώτα δεν ηρωποιεί τον Έλληνα, ούτε μυθοποιεί τους ήρωές του, αναφέρεται στην Ιστορία όπως πραγματικά ήταν χωρίς τα φιασίδια των σχολικών βιβλίων Ιστορίας με τα οποία μεγαλώσαμε. Ενημερωμένη συγγραφέας και ευσυνείδητη εκπαιδευτικός, η Γιώτα παρουσιάζει τον Έλληνα όπως είναι, με τα ελλείμματα και προτερήματα που τον κάνουν μοναδικό. Ραγιάς, αλλά και επαναστάτης, προδότης, αλλά και γενναίος πατριώτης, ανθρωπάκι

Κόσμος και...

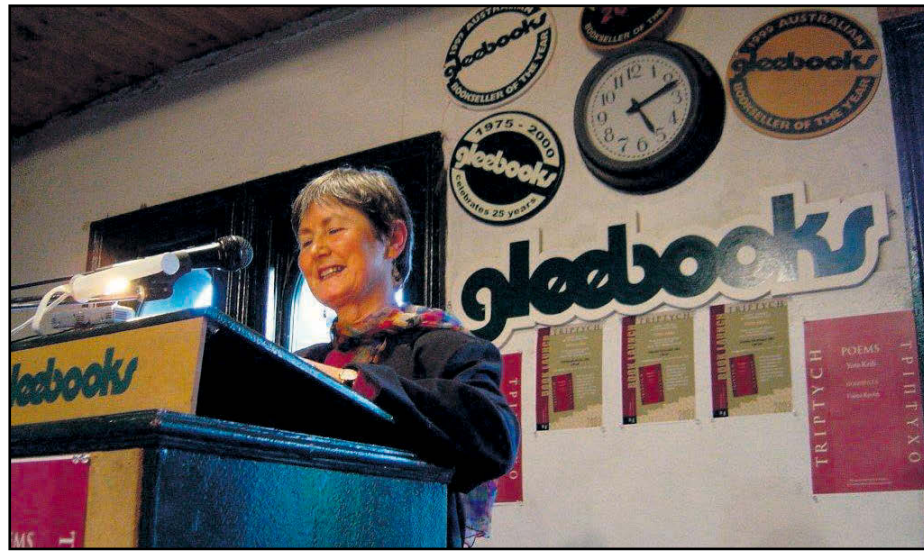
μη

Επιμέλεια ΓΙΩΡΓΟΥ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΗ

"ΑΚΟΜΗ ΤΟΥΤ' ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ/ΡΑΓΙΑΔΕΣ,
ΡΑΓΙΑΔΕΣ/ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ..."

"Καταβολές": Ενα ιστορικό μυθιστόρημα τής Γιώτας

"ΣΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ ΠΟΛΕΜΟ, ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΑ ΠΑΡΑ ΤΑ ΟΠΛΑ"

που προσπαθεί να επιβιώσει σαν κόλακας, αλλά και γίγαντας ηγέτης σαν τον Κολοκοτρώνη, ατομικιστής, αλλά και φιλόδημος, αυτοί είμαστε και γράφει η Γιώτα Κριλή:

"Η ολιγαρχική κυβέρνηση είχε κηρύξει προδότες και εχθρούς τού Έθνους τού Γέρο τού Μοριά και τους οπαδούς του. Καλούσε τους πολεμιστές να πάνε με το μέρος της και υποσχόταν μισθούς, δώρα κι' αξιώματα. Ο πρόεδρος, ο πλούσιος Κουντουριώτης, δέλεαζε τους φτωχούς με τα πλούτη του. Πίστευαν ότι θα τους βοηθούσε να γίνουν και κείνοι πλούσιοι εφόσον θα διαχειριζόταν ο ίδιος και το περίφημο δάνειο. Αρχισαν να λιποτακτούν και να φουσκώνουν τα στρατεύματα των ολιγαρχικών. Κατέφταναν μπουλούκια - μπουλούκια έξω από την Τριπολιτσά, τυφλωμένοι από το πάθος για αξιώματα, για λίρες και λάφυρα που θα τους έφερνε η νίκη. Ενα μήνα την πολιορκούσαν για να πιάσουν τον προδότη, τού Γέρο τού Μοριά, τον πρώην απελευθερωτή τής", γράφει η συγγραφέας και η εικόνα δεν είναι όμορφη, αλλά πώς θα το κάνουμε, αυτή είναι η ιστορία μας χωρίς φρου φρου και φύκια για μεταξωτές κορδέλες.

Με θεμέλιο την πραγματική Ιστορία τής εποχής, η Γιώτα χτίζει με μαεστρία τον μύθο τού μυθιστορηματός της που κρατά αδιάπτωτο το ενδιαφέρον με την γλαφυρότητα τής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την πλούσια τοπολαλιά και ένα πολύχρωμο μωσαϊκό εθίμων και παράδοσης, τραγουδώντας τα τραγούδια τού τόπου, ζωγραφίζοντας με το πινέλο τής πληθωρικής φα-

ντασίας της την ελληνική ύπαιθρο και φωτογραφίζοντας με κάθε λεπτομέρεια τους πρωταγωνιστές της. Ο ρεαλισμός τής γραφής είναι τέτοιος που αναγνώστης θρηνεί με την πονεμένη μάνα τού χαμό τού παιδιού της και πολλές φορές σταμάτησα τού διάβασμα όταν τα μάτια μου πλημμύρισαν δάκρυα, οργίζεται με την διχόνοια ανάμεσα στους αγωνιστές, αηδιάζει με τους βιασμούς και τα εγκλήματα, γλεντά με τού χωριό τις γιορτές, τους γάμους και τα βαφτίσια. Γράφει η Γιώτα για την επίθεση τού Ιμπραήμ στην Ανδραβίδα:

"Κατάφτασε ένα τσούρμιο κατατρομαγμένων. Μαζί τους και ο Αναστάσης. Τελική καταστροφή. Εκάψαν, σκότωσαν, σκλάβωσαν. Δεν έμεινε τίποτα όρθιο.

- Μίλησέ μου! Τσίριξε η Σωτηρία. Πρέπει να ξέρω.

Η Φωτεινή τράβηξε τα παιδιά. Πήγαν να δούνε τ' αρνάκια. Τότε μίλησε ο Αναστάσης.

- Με σήκωσε ο πατέρας πρωί. Είχε σπάσει ένα παράθυρο στο υπόγειο και κατέβηκα να τού φτιάξω. Εκείνος άνοιγε τού μαγαζί. Ακούστηκαν τουφεκίες και ποδοβολητό αλόγων. "Ελα κάτω!" τού φώναξα. "Τη δουλειά μου κάνω", είπε. Εγώ φοβήθηκα. Τράβηξα κι έκλεισα την καταπακτή. Μπήκαν και πυροβόλησαν. Άκουσα τού γδούπου τού πατέρα που 'πεσε. Ξεσήκωσαν τού μαγαζί κι' έβαλαν φωτιά. Ανέβηκα πάνω και βγήκα από τού πίσω πόρτα. Λούφαξα στο φράχτη μέχρι που βράδιασε. Καίγονταν μαγαζιά και σπίτια. Σύρθηκα και πήγα σπίτι. Τού βρήκα καμένο. Η μάνα νεκρή στην

αυλή. Άκουσα ένα σφύριγμα. Ήταν από δω ο γείτονας μας. Τότε μίλησε ο Γιώργης, ο γείτονας.

- Εγώ είχα βγει για σωματική μου ανάγκη. Ήταν σα να ερχόταν σίφουνας. Σύρθηκα στο φράχτη και κρύφθηκα. Είχαμε μια λούφα εκεί από όταν ήμασταν παιδιά. Εμπαιναν με φόρα στα σπίτια. Τους έβγαζαν έξω, έπαιρναν ό,τι μπορούσαν και μετά έβαζαν φωτιά. Όταν έπαιρναν τού Νίκο, η μάνα έπεσε πάνω να τους σταματήσει. Την τουφέκισαν. Τους δικούς μου τους πήραν όλους. Περάσαμε από τού Μιχάλη. Τού σπίτι καμένο. Οι γέροι νεκροί στην αυλή. Πρέπει να πήραν τούς άλλους", περιγράφει η Γιώτα ακόμη μια τραγωδία που έζησε ο ελληνικός λαός. "Ο κούκος φέτος δεν λαλεί, ούτε και θα λαλήσει/παρά η τρυγόνα η χλιβερή τού λέει μοιρολόγι./Φέτο μας ήρθεν η Αραπιά και κόβει και σκλαβώνει./Εσκλάβωσαν μικρά παιδιά, γυναίκες με τούς άντρες/κι εσκότωσε λεβεντούριά και καπεταναραίους", τραγουδούν οι ήρωες στις "Καταβολές", όπως και τού "Παιδιά, σαν θέτε λεβεντιά και κλέφταις να γενήτε/νεμένα να ρωτήσετε να σας ομολογήσω/τής κλεφτουριάς τα βάσανα και των κλεφτών τού ντέρπα...".

Τελειώνοντας θεωρώ πολύ επίκαιρο ν' αντιγράψω από τις "Καταβολές" μια ομιλία τού Γέρο τού Μοριά που δείχνει γιατί είναι ο γίγαντας τής Επανάστασης:

"Κουμπάροι μου, παλικάρια μου, πατριώτες μου, παιδιά μου. Ετούτη η τάβλα η σημερινή, κάτω από τούτον τον πλάτανο, μου θυμίζει τού ξεκίνημα τού Αγώνα μας τής άνοιξη τού '21. Τότε μάς στρώσατε τάβλα, καλή ώρα σαν και τώρα. Ήταν σα ρακοστή και θυμάμαι ακόμη τις νόστιμες λαχανόπιτες. Με τή δικιά σας συμπάρσταση πρόκοψε ο Αγώνας. Όμως δεν είχαμε γερή κεφαλή. Τού 'χε η μοίρα μας να γνωρίσουμε πολλούς σερσέμηδες. Στού κασσίδη τού κεφάλι γίνονται πολλοί μπαρμπέρηδες. Μάς πόνεσε πολύ τού μπαρμπέρισμά τους. Μάς έφερε τή διχόνοια και τούς εμφυλίους. Κινδυνεύσαμε να χαθούμε εμείς και τού έθνος. Σήμερα όμως κρατάει τού γκέμια τής πατρίδας ο Κυβερνήτης μας. Εχει γερή κούτρα. Νιάζεται για τού δίκια μας. Παιδιά μου, ετούτη η θεία αυγουσπίτικη μέρα αντανάκλα τή χαρά μας. Είναι θαύμα που μες στα τόσα δεινά προκόψατε και κάνατε παιδιά. Τα παιδιά είναι τού φυτώριο τού Έθνους. Σε τούτο χωριό θεμελιώνεται η πατρίδα."

Θα σάς προτείνω να ξαναδιαβάσετε μια και δυο φορές αυτή τή σύνομη ομιλία τού Κολοκοτρώνη για να εμπεδώσετε τού νοήματά της και πόσο επίκαιρη είναι σήμερα...

"Λάμπει ο ήλιος στα βουνά, λάμπει και στα λαγκάδια/λάμπει και στ' Αρκουδόρεμα στο έρμιο Λιμποβίσι./Πο 'κει είν' οι κλέφτες οι πολλοί οι Κολοκοτρωνάιοι".

Αγαπητή Γιώτα, θαυμάζω τού ταλέντο σου, σε συχαίρω για τού σπουδαίο βιβλίο σου και σ' ευχαριστώ από καρδιάς που τού διάβασα.